

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **A. B.,** zast. JUDr. Alžbětou Prchalovou, advokátkou v Brně, Dřevařská 25, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. 4. 2004, č. j. 28 Az 359/2003 – 25,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 27. 4. 2004, č. j. 28 Az 359/2003 – 25, zamítl Krajský soud v Hradci Králové žalobu žalobce – stěžovatele proti rozhodnutí žalovaného Ministerstva vnitra ČR ze dne 17. 3. 2003, č. j. OAM-592/VL-07-P08-2002, kterým žalovaný stěžovateli neudělil azyl dle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona zák. č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, v platném znění (dále jen „zákon o azylu“) a dále vyslovil, že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování ve smyslu ustanovení § 91 citovaného zákona.

Proti výše uvedenému rozsudku krajského soudu podal stěžovatel včas kasační stížnost.

V kasační stížnosti, podané proti rozsudku (stěžovatel mylně uvádí usnesení) krajského soudu stěžovatel výslovně uplatňuje kasační důvod zakotvený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb. soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel namítá, že zjištění skutkového stavu nemá oporu v příslušných spisových materiálech, v některých případech je s nimi v rozporu. Stěžovatel dále nastínil rozdíl mezi instituty správního uvážení a neurčitých právních pojmů. Je přesvědčen, že žalovaný při svém rozhodování překročil meze správního uvážení i tam, kde nebral v úvahu novelu zákona o pobytu cizinců na území ČR. Z tohoto stěžovatel usuzuje, že rozhodnutí žalovaného lze považovat za rozhodnutí rutinní, nevycházející z objektivně zjištěné skutkové podstaty konkrétní věci a ve svém důsledku pak i překračující meze, které správní orgán při svém uvážení má k dispozici.

Stěžovatel již v řízení před správním orgánem vypověděl, že je vystaven v Moldavské republice pronásledování. Byl napaden a má za prokázané, že pokud by se vrátil do vlasti, bude vystaven fyzickému týrání a je také velká pravděpodobnost, že to nepřežije. K situaci v Moldavské republice uvádí, že to není země bezpečná pro jeho osobu. Stěžovatel je dále přesvědčen, že splňuje podmínky pro udělení azylu v ČR.

Na základě důvodné obavy o svůj život a také celou svou rodinu, kterou by stěžovatel tím, že by zůstal v Moldávii ohrozil, požádal o azyl v ČR, protože má odůvodněný strach z pronásledování ze strany poškozeného při dopravní nehodě v zemi původu. Má za to, že je zde dán důvod pro udělení humanitárního azylu.

Stěžovatel cituje definici pronásledování, tak jak ji upravuje zákon o azylu a dále uvádí, že v ústavě Moldavské republiky je zakotveno nezávislé soudnictví, avšak činnost soudů je narušována politickými zásahy a korupcí a je neefektivní. Je tedy zcela pochopitelné, že se nemohl bez prostředků na úplatky obrátit na policii či jinou státní instituci s žádostí o pomoc.

Na základě výše uvedeného navrhuje zrušení napadeného rozhodnutí soudu a vrácení věci k dalšímu řízení. Následně stěžovatel podal návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti ve smyslu ust. § 107 s. ř. s.

Žalovaný se k podané kasační stížnosti vyjádřil dne 8. 9. 2004, kdy ve svém podání popřel oprávněnost kasační stížnosti. Žalovaný zároveň odkázal na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatele. Žalovaný nepovažuje stěžovatelem tvrzený strach z pronásledování soukromou osobou, tj. poškozeným při dopravní nehodě, jemuž není schopen nahradit škodu, za pronásledování ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu a rovněž v případě stěžovatele nespatřuje důvod hodný zřetele pro udělení humanitárního azylu. Navrhuje kasační stížnost zamítnout a odkladný účinek kasační stížnosti nepřiznat.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných kasační stížností, vyšel přitom z právního stavu platného v době vydání napadeného rozhodnutí (§ 75 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační

stížnosti rozhodováno přednostně. Navíc je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Z předloženého spisového materiálu Nejvyšší správní soud zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 20. 1. 2002 na základě žádosti, v níž stěžovatel uvedl, že svoji vlast opustil dne 18. 1. 2002 z obavy o svůj život. V zemi původu byl účastníkem dopravní nehody, když se střetl s osobním automobilem značky Mercedes. Majitel vozidla přivolal policii a vinu za havárii přisoudil stěžovateli. Za opravu vozidla požadoval 1000 USD. V této souvislosti mu telefonicky vyhrožoval. Od této doby se stěžovatel se svou manželkou skrývali u kamarádů, dokud si nevyřídili vízum do ČR. Obrátil se s žádostí o pomoc na policii, avšak bezvýsledně. V průběhu pohovoru konaného za účasti tlumočníka z ruského jazyka stěžovatel výše uvedené důvody odchodu z vlasti potvrdil a doplnil, že poté, co se s žádostí o pomoc obrátil na policii, bylo mu sděleno, že se jedná o vlivného člověka a pomoc mu poskytnuta nebyla. Své písemné podání učinil v Kišiněvě na městském úřadu vyšetřování. Podání bylo přijato a následně vystornováno. Stěžovatel se domnívá, že šlo o vládní vozidlo a v případě návratu mu hrozí fyzická likvidace ze strany majitele poškozeného osobního vozidla. Žalovaný na základě provedeného správního řízení vydal dne 17. 3. 2003 rozhodnutí, kterým stěžovateli neudělil azyl dle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azyl a současně vyslovil, že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování ve smyslu ustanovení § 91 citovaného zákona. V odůvodnění svého rozhodnutí žalovaný uvedl, že důvodem pro podání žádosti o azyl byla obava stěžovatele o svůj život, jež spočívala v telefonických výhrůžkách ze strany majitele poškozeného osobního vozidla.

Stěžovatel rozhodnutí žalovaného napadl žalobou. V této vytkl žalovanému porušení celé řady procesních ustanovení, zároveň uvedl, že je přesvědčen, že splňuje podmínky pro udělení azylu dle ustanovení § 12, 14 zákona o azylu, a podmínky pro vztažení překážky vycestování ve smyslu § 91 citovaného zákona.

Krajský soud v Hradci Králové žalobu zamítl kasační stížností napadeným rozsudkem. Krajský soud neshledal namítané porušení procesních ustanovení a dospěl k závěru, že skutkový stav byl zjištěn správně, žalovaný v souladu se zákonem neudělil stěžovateli azyl, proto žalobu dle ustanovení § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

Výše uvedený rozsudek napadl stěžovatel včas kasační stížností.

V kasační stížnosti stěžovatel výslovně uplatňuje stižní důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Podle ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

S tvrzením stěžovatele nelze souhlasit. Stěžovatel neuvádí v čem konkrétně spatřuje naplnění shora citovaného kasačního důvodu. Bez bližší konkretizace těchto námitek ve vztahu k posuzované věci se Nejvyšší správní soud ani nemůže uvedenou námitkou podrobněji zabývat. Nejvyššímu správnímu soudu proto s ohledem na výše uvedené nezbývá než přezkoumat předešlé soudní řízení pouze v obecné rovině. Krajský soud byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. rozsahem a důvody opravného prostředku, které stěžovatel uvedl, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v souladu s citovaným ustanovením a vypořádal se se všemi stěžovatelem uvedenými námitkami, na obecně formulované procesní žalobní námitky soud zareagoval, a v obecné rovině se s nimi také vypořádal. Soud svým povinnostem zakotvených v citovaném ustanovení dostál. Své závěry soud taktéž patřičně odůvodnil. Rozsudek krajského soudu není nepřezkoumatelný nebo nesrozumitelný.

Nejvyšší správní soud je nucen konstatovat, že soudní řízení nebylo postiženou vadou, kterou má na mysli ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. , a která by mohla mít vliv na zákonnost předmětného rozhodnutí.

Z obsahu kasační stížnosti Nejvyšší správní soud usoudil, že stěžovatel dovozuje taktéž důvod uvedený v ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. nesprávné posouzení právní otázky, když v kasační stížnosti namítá, že mu měl být udělen azyl humanitární dle ustanovení § 14 zákona o azylu, neboť má odůvodněný strach z pronásledování ze strany poškozeného při dopravní nehodě a tím, že by zůstal v Moldávii, by ohrozil celou svou rodinu a dále když namítá, že soud nesprávně zhodnotil situaci v domovské zemi i osobní situaci stěžovatele. Stěžovatel má za prokázané, že na Ukrajině je ohrožen jeho život a je přesvědčen, že splňuje podmínky pro udělení azylu.

S názorem stěžovatele se Nejvyšší správní soud neztotožňuje.

Podle ust. § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle ust. § 2 odst. 6 cit. zákona se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl

je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel (srov. IV. ÚS 12/04). Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování.

Z předloženého spisového materiálu je zřejmé, že stěžovatel v průběhu správního řízení neuvedl žádné skutečnosti, které by byly podřaditelné pod důvody pro udělení azylu podle ust. § 12 zákona o azylu. Důvodem pro podání žádosti o azyl byly potíže stěžovatele s majitelem vozidla, který po něm požadoval náhradu škody způsobenou dopravní nehodou a v této souvislosti mu taktéž vyhrožoval. Tvrzené pronásledování stěžovatele ze strany majitele vozidla by bylo právně významné pro udělení azylu pouze tehdy, pokud by jednání této soukromé osoby bylo vědomě podporováno, tolerováno státní mocí, případně pokud by stát původu stěžovatele nebyl schopen stěžovateli zajistit patřičnou ochranu. Žalovaný v odůvodnění svého rozhodnutí vyslovil přesvědčení, že stěžovatel dostatečně nevyhledal pomoc státních orgánů své země a nedomáhal se prošetření případu. Obrátil se na policejní oddělení s žádostí o pomoc, ale když mu byla tato odmítnuta, nepodal na postup policie stížnost k nadřízeným orgánům nebo nevyhledal pomoc prokuratury či soudu. Nejvyšší správní soud má za to, že v takovém případě nelze negativní chování soukromých osob vůči stěžovateli přičítat státu, resp. nelze bez dalšího učinit závěr, že domovský stát není schopen odpovídajícím způsobem ochranu před takovým jednáním zajistit. U takového jednání není naplněn jeden ze základních znaků uvedených v tomto ustanovení, a to fakt, že toto jednání je prováděno, podporováno či trpěno úřady v domovském státě nebo že tento stát není schopen zajistit ochranu před takovým jednáním. Na takový závěr by bylo možno usuzovat naopak tehdy, pokud by stěžovatel využil všech možností domáhat se ochrany před takovýmto jednáním. Za této situace žalovaný jak v rozhodnutí prvého stupně, tak soud v žalobou napadeném rozhodnutí správně usoudil, že podmínky pro udělení azylu podle ust. § 12 v daném případě splněny nejsou. V předmětné věci neobstojí ani tvrzení stěžovatele, že se nemohl bez prostředků na úplatky obrátit na policii či jinou státní instituci s žádostí o pomoc, odůvodněné korupcí a politickými zásahy, jež narušují činnost soudu. Nadto je Nejvyšší správní soud nucen konstatovat, že stěžovatelem tvrzená korupce státních úřadů sama o sobě nezakládá důvod pro udělení azylu. Právně významnou pro zjištění naplnění zákonných podmínek pro udělení azylu se jeví vždy konkrétní situace stěžovatele.

Namítá-li stěžovatel, že splňuje podmínky pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, nelze s ním ani tentokrát souhlasit.

Obecně lze pak poukázat na skutečnost, že udělení tzv. humanitárního azylu neboli azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona o azylu je věcí volné úvahy příslušného orgánu státní správy včetně úvahy o tom, zda jde o případ hodný zvláštního zřetele, protože na udělení azylu z humanitárního důvodu není právní nárok. Žadatel o azyl tudíž neudělením azylu z humanitárního důvodu nemůže být zkrácen ve svých právech. Institut „případu hodného zvláštního zřetele“ je neurčitým právním pojmem, avšak vlastní rozhodnutí správního orgánu humanitární azyl udělit či nikoliv, je výsledkem správního uvážení.

Soudu nepřísluší přezkoumávat, zda zde byly humanitární důvody či nikoli, to je věcí oprávnění správního orgánu. Soud rozhodnutí o humanitárním azylu přezkoumává pouze z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů, věcně jen v tom směru, zda správní orgán nepřekročil meze stanovené zákonem. Pokud správní orgán řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci stěžovatele, tak i stav v jeho zemi, a pokud z nich sám nevyvodil důvody pro udělení humanitárního azylu, je takové rozhodnutí v jeho pravomoci, zejména, když stěžovatel ve správním řízení ani žádné důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu sám neuváděl. Problémy stěžovatele s majitelem poškozeného automobilu při dopravní nehodě nelze bez přistoupení dalších okolností hodných zvláštního zřetele vnímat jinak nežli jako problémy se soukromou osobou nepostačující k udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Stěžovatel se nesprávně domnívá, že důvody, pro které opustil vlast, jsou ve vztahu k udělení humanitárního azylu relevantní. Dle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu nelze problémy mezi soukromými osobami v domovském státě považovat za některý z důvodů, pro něž by bylo lze podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona o azylu úspěšně odůvodnit žádost o azyl.

Shodně s názorem krajského soudu Nejvyšší správní soud neshledal, že by žalovaný rozhodl o neudělení humanitárního azylu v rozporu se zákonem. Žalovaný nepřekročil meze správního uvážení a své rozhodnutí taktéž dostatečně odůvodnil.

Není tedy naplněn ani kasační důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Z kasační stížnosti dále vyplynulo, že stěžovatel dále uplatňuje kasační důvod zakotvený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., když namítá že rozhodnutí žalovaného nemá oporu ve spisech, v některých případech je s nimi v rozporu.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit.

Stěžovatel v kasační stížnosti nekonkretizuje, v čem spočívá tvrzený rozpor zjištěného skutkového stavu s informacemi obsaženými ve spisovém materiálu. Nespecifikuje, jakým způsobem žalovaný překročil meze správního uvážení. Námitka stěžovatele spočívající v kritice rozhodnutí žalovaného, kdy stěžovatel jej označuje za „rutinní nevycházející z objektivně zjištěné skutkové podstaty“ není bez dalšího způsobilá bližšímu přezkoumání.

Povinnost zjistit skutečný stav věci ukládá správnímu orgánu ust. § 32 zákona č. 71/1967 Sb. správního řádu. Dle citovaného ustanovení je správní orgán povinen opatřit si potřebné doklady pro rozhodnutí. Důkazní břemeno v řízení vyplývající z břemene tvrzení vázne však na žadateli o azyl. Ze spisového materiálu vyplývá, že žalovaný vycházel při svém rozhodování jak ze skutečností uvedených stěžovatelem v žádosti o udělení azylu ze dne 20. 1. 2001, tak z pohovoru konaném dne 24. 4. 2002. Skutečnosti stěžovatelem sdělené žalovaný porovnal s informacemi ohledně politické a ekonomické situace a stavu dodržování lidských práv v Moldavsku. S podklady rozhodnutí stěžovatele řádně seznámil a umožnil mu vyjádřit se k jejich obsahu, případně navrhnout jejich doplnění. Svého práva, ačkoliv řádně poučen, jak plyne ze strany č. 4 protokolu ze dne 24. 4. 2002, stěžovatel nevyužil. Pokud

stěžovatel v průběhu celého správního řízení netvrdil a neprokázal, že by byl v zemi svého původu pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů taxativně vymezených v ustanovení § 12 zákona o azylu, žalovaný správně vyhodnotil, že problémy se soukromou osobou - majitelem poškozeného vozidla nelze podřadit pod důvody pro udělení azylu ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Dokazování shledal Nejvyšší správní soud dostatečným, přesvědčivým, stav věci byl zjištěn spolehlivě, přesně a úplně, žalovaný i soud si opatřili potřebné podklady pro rozhodnutí, k dokazování použili všech prostředků, jimiž lze zjistit a objasnit skutečný stav věci, rozhodnutí vyplývají ze zjištěných podkladů a je dostatečně zdůvodněno. Skutková podstata má náležitou oporu ve spisech, při jejím zjišťování nebyl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že by to mohlo ovlivnit jeho zákonnost.

Pokud jde o námitku stěžovatele, že žalovaný nevzal při svém rozhodování v úvahu novelu zákona o pobytu cizinců, Nejvyššímu správnímu soudu není z obsahu námitky zřejmá její opodstatněnost, když žalovaný postupuje v řízení o azylu dle zákona o azylu, nikoli dle zákona o pobytu cizinců na území ČR.

Nejvyšší správní soud tak nezjistil naplnění tvrzeného kasačního důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že důvody uvedené v kasační stížnosti stěžovatelkou podřazené pod ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., nebyly prokázány, a proto podanou kasační stížnost podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Protože stěžovatel neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s.). Žalovanému Ministerstvu vnitra ČR, které bylo v řízení úspěšné, náklady řízení nevznikly, respektive je neúčtovalo, a proto rozhodl soud o nákladech řízení, jak výše uvedeno.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. května 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu